

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 1

*Нємченко І.І., Ляховський В.І., Дудченко М.О., Ковальов О.П., Люлька О.М., Кравців М.І.,
Рябушко Р.М., Дмитренко В.П., Кизименко О.О.*

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Розглянуто питання впровадження нових методів навчання на кафедрі хірургії № 1, які сприяють створенню в студентів власної системи знань, мотивації до їх стійкого засвоєння.

Ключові слова: рольові ігри, інноваційні технології, модернізація, реформування.

Темпи змін, які відбуваються в усіх галузях сучасного суспільства України, реформування та модернізація системи охорони здоров'я, постійне підвищення вимог до якості надання медичної допомоги населенню потребують від лікарів не тільки досконалого володіння теоретичною базою, а й набуття практичного досвіду. Тому найважливішим завданням сучасної вищої медичної освіти є створення умов для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів нового покоління. Підготовка лікаря в сучасних умовах має відповідати як питанням охорони здоров'я, так і суспільства в цілому. При цьому сучасний лікар не тільки мусить бути компетентним у галузі своїх вузькопрофесійних завдань, а й легко орієнтуватися в питаннях діагностики і лікування, основ доказової медицини, володіти інформацією в міждисциплінарних галузях [1; 2].

Як відомо, процес навчання студентів-медиків охоплює як теоретичну, так і практичну підготовку. Рівень підготовки студентів на клінічних кафедрах безпосередньо залежить від знань і вмінь, які вони здобули на теоретичних кафедрах. Тому ефективне засвоєння навчального матеріалу студентом відбуватиметься лише за умови, коли він сам буде аналізувати матеріал, зіставляти і порівнювати явища та факти, групувати і систематизувати нові знання. Якщо студент не уявляє, для чого він вивчає теоретичний матеріал, як він пов'язаний із клінічними задачами, які мусить вирішувати лікар у своїй професійній діяльності, то в нього знижується мотивація до навчання. Відтак, із перших занять на кафедрі викладачі формують у студентів загальну орієнтацію у вивченні теми заняття в цілому, що дає можливість створити системоутворювальний зв'язок між теоретичним і практичним матеріалом. З цією метою студентам пропонується «схема орієнтації», в якій показано зв'язок між клінічними задачами та необхідними для їх вирішення знаннями й уміннями, якими мусить опанувати студент під час занять на кафедрі. Отже, викладачам доводиться так організувати навчальний процес, щоб студенти не тільки засвоїли теоретичні знання, а й опанували практичними навичками, успішно вирішували клінічні задачі.

У зв'язку з тим, що українська система вищої освіти має відповідати європейським стандартам, орієнтація студентів на розвиток самоосвіти стала особливо актуальною [3]. У зв'язку з цим співробітники кафедри хірургії № 1 у процесі навчання акцентують особливу увагу на активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів і самостійній роботі, під час яких у студентів формується здатність комплексно аналізувати конкретну клінічну ситуацію, використовуючи свій початковий рівень засвоєння знань.

Іншим ефективним засобом забезпечення високої якості підготовки студентів на кафедрі є залучення студентів до науково-дослідної роботи та використання нових інноваційних методів навчання. Для цього викладачами кафедри широко застосовується такий ефективний, на нашу думку, метод навчання студентів, як рольові ігри. Він сприяє засвоєнню студентами практичних навичок, оскільки вони базуються на принципі навчання в процесі гри: студентам дається можливість застосувати знання, які вони здобули на заняттях і вивчили за підручниками, на практиці. У діловій грі відтворюється професійна обстановка, подібна за основними суттєвими характеристиками до реальної. Використання рольових ігор на кафедрі хірургії № 1 дозволяє моделювати ситуацію «лікар ↔ пацієнт», коли один студент виступає в ролі лікаря, а інший - у ролі пацієнта. Один студент вчиться ставити «правильні запитання» з метою встановлення діагнозу та призначення лікування, інший має знати симптоми захворювання, щоб розповісти їх «лікаря». У діловій грі відтворюються типові, узагальнені ситуації, які вчать майбутнього лікаря вмінню поглиблено і системно зібрати анамнез та встановити правильний діагноз.

Спільна діяльність студентів означає, що кожний із них вносить свій особистий індивідуальний внесок у ділову гру, під час якої відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відвертістю, взаємодією учасників, рівністю їхніх аргументів, накопиченням спільних знань, можливістю взаємної оцінки і контролю [4].

Інноваційні технології навчання використовуються співробітниками кафедри не лише в аудиторній роботі зі студентами, а й при організації самостійної роботи у формі підготовки рефератів із метою розвитку і поглиблення теоретичних знань. Головним завданням упровадження нових форм навчання є підготовка висококваліфікованих, інноваційно орієнтованих фахівців на основі єдиного процесу отримання, розповсюдження і застосування нових знань для вирішення проблемних ситуацій, із якими студент може зустрітися в майбутній реальній лікарській діяльності. Упроваджуючи їх, ми ставимо перед собою завдання не тільки дати студентам загальні знання, а й сформувати певний рівень умінь і навичок із тим, щоб у подальшій професійній діяльності вони могли відчувати впевненість у собі.

Отже, застосування нових методів навчання на кафедрі хірургії № 1 сприяє створенню в студентів власної системи знань на основі цілеспрямованого формування клінічно-логічного й образного мислення, активізації логіки вірогідності й інтуїції, що відповідає сучасним вимогам високоякісної підготовки лікаря нового покоління.

Список використаної літератури

1. Власенко О.М. Використання інтерактивних методів навчання у сучасній вищій школі / О.М. Власенко // Вісник Житомирського державного університету. – 2012. – № 64. – С. 94-97.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: практикум: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І.М. Дичківська; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. - К.: Слово, 2013. – 447 с.

3. Ціпан Т. С. Концептуальні засади розвитку вищої школи в єдиному Європейському просторі / Т.С. Ціпан. - Рівне: РДГУ, 2012. – 18 с.
4. Шамов И.А. Деловая игра в медицинском ВУЗе: пособие для преподавателей / И.А.Шамов, Г.Э. Гаджиев. - Махачкала: ИПЦ ДГМА, 2008. – 56 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Ніколаєва Н. М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті розглядаються питання формування професійної компетенції майбутніх лікарів у курсі вивчення латинської мови. Обґрунтовується думка про те, що в процесі професійної підготовки навчальна дисципліна «Латинська мова» сприяє розвитку мовної і термінологічної культури майбутнього лікаря.

Ключові слова: професійна компетенція; латинська мова; термінологія; формування.

Однією з умов професійної підготовки майбутнього лікаря є реалізація компетентнісного підходу при формуванні його особистості. Гуманітаризація навчання нині є однією з базових складових нової концепції вищої освіти, яка перенесла пріоритети з вузькопрофесійного підходу в підготовці фахівців на розвиток творчої особистості, здатної продуктивно проявляти себе в соціальній і професійній сферах. У зв'язку з цим зростає значимість викладання дисциплін гуманітарного профілю, які розвивають особистісні та професійні компетенції майбутнього фахівця.

Невід'ємною частиною професійної компетенції майбутнього лікаря є знання медичної термінології і вміння нею користуватися. Термінологічна компетенція закладається на заняттях із латинської мови, що є частиною інтегрованого процесу навчання майбутніх лікарів. Як відомо, давньогрецька та латинська мови – це основні інтернаціональні джерела для утворення нових термінів в усіх галузях медицини і біології. Знання термінів греко-латинського походження, основ латинської граматики допомагає студентам при читанні медичної літератури, вивченні спеціальних дисциплін [3].

Не можна не враховувати і того, що сучасна система вищої медичної освіти передбачає активне використання інформаційної бази, доступної лише через Інтернет. Можливість розуміти інформацію на спеціальних інтернет-сайтах, де розповідається про новітні досягнення в медицині, нові методи лікування різних захворювань, безпосередньо залежить від рівня термінологічної компетенції майбутніх лікарів. Тільки термінологічно грамотна людина в режимі онлайн здатна переглянути, наприклад, нову методіку проведення операції. Уміння ж самостійно утворювати термінологічні сполучення забезпечує адекватне входження в соціально значущий простір спілкування, підвищує професійну культуру майбутнього лікаря.

Сучасні вимоги, які висуваються до спеціалістів різних галузей знань, передбачають глибокі знання термінології майбутньої спеціальності. Від уміння правильно сформулювати в усному або письмовому вигляді спеціальну інформацію, вільно володіти професійною мовою в спілкуванні з колегами часто залежить порозуміння між ними і як наслідок - розумне і грамотне лікування. Знання спеціальної термінології допомагає глибше засвоювати спеціальну літературу і розвивати професійну ерудицію [2]. Стає очевидним, що в наш час необхідний перехід до методик, які дозволяють оптимізувати навчальний процес із точки зору найбільш ефективного використання відведеного часу для формування в студентів професійних компетенцій.

В основу викладання латинської мови в «Українській медичній стоматологічній академії» покладено різні методи навчання, що відповідають програмі з латинської мови для студентів медичних факультетів і вишів. Перш за все відбувається інтеграція з профільними кафедрами, яка здійснюється методом структурно-функціонального моделювання зв'язків секції латинської мови з кафедрами анатомії, нормальної і патологічної фізіології, хімії, фармакології, в результаті чого виробляються єдині для викладачів усіх кафедр вимоги до знання студентами латинської медичної термінології. Унаслідок цього студенти бачать функціональні зв'язки між різними дисциплінами і їхніми складовими частинами.

Метою вивчення дисципліни «Латинська мова та основи медичної термінології» є засвоєння майбутніми лікарями основ професійної компетенції, зокрема вміння усвідомлено і вільно використовувати сучасну медичну термінологію латинською мовою. Саме тому основна увага на заняттях приділяється теоретичним і практичним питанням, пов'язаним із принципами термінотворення, акцент робиться на найбільш продуктивних моделях термінів у всіх трьох (анато-гістологічна, клінічна, фармацевтична) підсистемах медичної термінології.

Аби домогтися усвідомленого перекладу анатомічних найменувань з української мови латинською і навпаки, особливу увагу слід приділяти засвоєнню студентами словникової форми іменника і прикметника, принципів узгодження і найбільш поширених структурних типів термінів. Через двослівні анатомічні терміни максимально повно відпрацьовується розуміння студентами узгодженого і неузгодженого означень, при перекладі яких дуже часто допускаються помилки внаслідок невміння їх розрізняти; відпрацьовуються основні принципи аналізу граматичної форми слів, складових терміна. Як відомо, найбільш продуктивною моделлю серед двослівних анатомічних найменувань є терміни з узгодженими означеннями (наприклад, *columna vertebralis* – хребетний стовп). Звідси виникає завдання – домогтися усвідомленого засвоєння суворої послідовності в принципах узгодження прикметника, дієприкметника з іменником. Типовою помилкою тут є неправильний вибір закінчення узгодженого означення через невміння визначити рід, число і відмінок.

При перекладі термінів з неузгодженими визначеннями найчастішою помилкою стає вживання форми називного відмінка, а не родового. Досить поширена помилка при визначенні числа іменника. У трислівних термінах увагу студентів акумулюємо на формі та позиції прикметника (*vasa auris internae* – судини внутрішнього вуха).